

Handel med föremål av hotade arter

Vet du vad som gäller när
du köper och säljer föremål
av hotade arter?

Artskydd

Vad är CITES?

CITES är en förkortning för "Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora". Konventionen finns till för att säkerställa att handeln med vilda djur och växter inte hotar arters överlevnad. EU har infört CITES genom en särskild lagstiftning, CITES-förordningarna. De omfattar fler arter än de som finns i konventionen.

Handel är förbjuden i många fall.

Det finns regler inom EU för så kallade kommersiella aktiviteter med dessa djur- och växtarter. Vissa arter får du bara handla med om Jordbruksverket utfärdat ett CITES-intyg för exemplaret eller om det omfattas av något undantag.

Du får alltså inte utan CITES-intyg handla med en art som kräver intyg. Du får ge bort föremålet till någon, men utan krav på att du ska få något tillbaka.

Om du inte vill behålla ditt föremål, fråga gärna först ett museum eller liknande om intresse finns att ta emot det. Annars är det ok att slänga det. Tänk bara på att uppstoppade djur kan klassas som miljöfarligt avfall.

Uppstoppad kungsörn, kräver CITES-intyg från Jordbruksverket och överlåtelsehandling från Naturvårdsverket.

Detta är kommersiella aktiviteter

- **Att köpa, sälja, byta eller hyra ut**
- **Att erbjuda sig att köpa eller sälja, till exempel genom annons**
- **Att visa upp mot ersättning eller på annat sätt använda i vinstsyfte**

Exempel på CITES-föremål

- Pälsar, fällar eller andra produkter från exempelvis tiger, leopard, gepard, ozelot, varg, lo eller brunbjörn
- Elefantbetar, föremål som innehåller elfenben eller andra delar av elefant
- Elfenben från andra djur än elefant, till exempel valrossbetar, valtänder eller flodhästbetar
- Noshörningshorn eller andra föremål som innehåller delar av noshörning
- Jakttroféer och uppstoppade djur som exempelvis de flesta europeiska rovfåglar och ugglor
- Sköldpaddsföremål
- Musikinstrument som är tillverkade av elfenben, sköldpaddsskal, pärlemor eller särskilda träslag, till exempel riopalisander/brazilian rosewood (*Dalbergia nigra*)
- Möbler tillverkade av riopalisander/brazilian rosewood (*Dalbergia nigra*), till exempel danska möbler från 1950- och 60- talet
- Accessoarer och andra föremål i krokodil-, orm- eller ödleskinn. Exempelvis väskor, skor, bälten, klockarmband, skinn eller uppstoppade djur.

Armband av elfenben kräver CITES-intyg

Bälte tillverkat av krokodilskinn, artbestämning måste göras för att veta om handel kan ske.

Vad gäller för reptiler?

Alla arter av krokodiler, gavialer, alligatorer och kajmaner är CITES-arter, liksom alla arter av pyton- och boaormar. Ett föremål som innehåller reptil- eller ödleskinn får inte säljas innan det har artbestämts. Det är viktigt att veta exakt vilken djurart som ingår i föremålet för att kunna säkerställa om CITES-intyg behövs vid handel.

Undantag från kravet på CITES-intyg

För föremål bearbetade före den 3 mars 1947 finns ett undantag från kravet på CITES-intyg. Det kan exempelvis vara elfenbenssniderier, läderprodukter eller uppstoppade djur. Vid eventuell myndighetskontroll måste både säljare och annonsör på ett trovärdigt sätt kunna styrka att föremålen är bearbetade före den 3 mars 1947. Undantaget gäller inte obearbetade föremål som till exempel råelfenben eller narvalständer.

Päls och väska av leopard, handel kräver CITES-intyg.

Andra bestämmelser än CITES

Utöver CITES-reglerna har EU-länderna kommit överens om att begränsa handeln med många europeiska arter. Förbudet mot kommersiella aktiviteter gäller för de flesta europeiska fåglar och vissa djurarter i artskyddsförordningen, till exempel alla fladdermöss, vissa fjärilar, skalbaggar och hasselmus. Naturvårdsverket eller Havs- och vattenmyndigheten kan ge dispens. Det finns undantag för vissa däggdjur och fåglar som är eller har varit tillåtna att jaga. Detta gäller bara om djuret är lagligt åtkommet och detta kan visas.

I Sverige har vi ytterligare regler i jaktlagstiftningen. Vissa svenska fågel- och däggdjursarter tillhör staten, när de dödats eller hittas döda. Man kallar dem "Statens Vilt", och hit hör till exempel flera uggle- och rovfågelarter, varg och utter. För att få behålla ett exemplar av statens vilt kan du behöva en överlåtelsehandling från Naturvårdsverket. Det finns undantag. Reglerna om CITES gäller även de flesta av dessa arter.

CITES-tillstånd för import eller export

Det krävs alltid export- eller importtillstånd om ett föremål av en CITES-art ska lämna EU eller importeras till EU. Nödvändiga tillstånd kan du söka hos Jordbruksverket.

Som antikhandlare eller auktionist bör du alltid upplysa kunderna om att CITES-föremål måste ha exporttillstånd för att kunna lämna EU.

Straftart att bryta mot CITES-reglerna

Den som bryter mot EU:s förbud mot kommersiella aktiviteter och handlar med CITES-arter utan att kunna bevisa laglig bakgrund eller utan att ha de nödvändiga dokumenten begår ett artskyddsbrott och kan åtalas för detta. Straffskalan för artskyddsbrott sträcker sig från böter upp till fyra års fängelse.

Möbel av riopalisander/
brazilian rosewood,
handel kräver vanligtvis
CITES-intyg.

Hur kan jag ta reda på vad som gäller för mitt föremål?

Undvik i möjligaste mån att handla med föremål av djur och växter som du misstänker kan vara tillverkade av hotade arter. Då hjälper du till att minska efterfrågan på arterna och risken minskar att de utrotas.

Om du är osäker på ett föremål, kontakta din länsstyrelse eller Jordbruksverket. På Jordbruksverkets webbplats finns information om vad som gäller för olika artgrupper och produkter som förekommer i handeln.

Du kan tipsa din länsstyrelse om du ser något som verkar misstänkt olagligt.

Kontaktuppgifter

- Länsstyrelsen: www.lansstyrelsen.se
- Jordbruksverket: www.jordbruksverket.se
- Naturvårdsverket: www.naturvardsverket.se
- Havs- och vattenmyndigheten: www.havochvatten.se

Bilder: Leopardpäls, krokodil, elfenbensarmband – Naturhistoriska Riksmuseet (NRM)/Annica Roos, sköldpaddsskal, apollofjäril – NRM/Gunvi Lindberg, kungsörn – Staffan Waerndt, möbel - Per Leven-skog. Creative Commons, www.flickr.com: auktion – Lorenz Seidler (CC BY-NC-SA), bälte – Robert Sheie (CC BY).